

La recerca en Història de l'Art i la seva avaluació

Centraré la meva aportació en l'àmbit de la història de l'art però, el fet de pertànyer a un Departament Universitari que acull també l'àrea de Música i que imparteix, així mateix, docència a la Facultat de Belles Arts, em fa especialment sensible per la recerca que s'està duent a terme en aquestes àrees de la cultura, per la qual cosa em permetré fer-ne algunes referències.

No es pot donar resposta, amb el temps que disposem, a totes les preguntes que ens han formulat als ponents sobre l'avaluació en les nostres àrees de recerca, per tant, faré unes consideracions de tipus general amb el desig que ens ajudin a anar una mica més enllà en una reflexió comuna.

El meu punt de partida és que l'avaluació és necessària per assegurar graus de qualitat en la recerca. La prova és el canvi fefaent que hem pogut observar en les nostres disciplines en els darrers vint anys. Hem passat de treballar de manera aïllada i sobre temes estrictament locals a planificar projectes col·lectius i a llarg termini, el canvi de fer una investigació d'arxiu, "de llapis i full de paper" podríem dir, a treballar en grups de recerca que comparteixen una intranet pròpia. A les antigues escoles de Belles Arts no es contemplava la possibilitat de la recerca i la Musicologia estava reservada als membres de CESIC. Moltes han estat els avantatges d'aquesta nova orientació, l'especialització en el tema segons els diferents departaments amb la consegüent garantia de qualitat, donar un nou sentit al concepte de transferència de coneixement i fer comprendre als investigadors que cal incentivar la qualitat per sobre de la quantitat. Això crea el problema d'establir criteris que no siguin contradictoris entre l'avaluació de la recerca del grup o del projecte i la dels seus investigadors. I voldria afegir una darrera reflexió, el treball en grup marca, sens dubte, uns nous criteris deontològics d'actuació tot i que no és aquest el lloc de plantejar aquesta qüestió.

La nostra és una recerca que, moltes vegades, és resolt en un entorn proper – no ens atrevim a dir **local**?- i que, en conseqüència és publica en llibres o revistes d'abast limitat. És obvi que no es poden deixar de cantó

aquests temes i, a més, la nova historiografia ho considera positivament al recuperar la petita història, la història “dels marges”. Aquesta classe de treballs haurien de tenir una valoració positiva sempre que es complementin amb altres aportacions de caràcter més ampli i amb molta més difusió. I per descomptat, la recerca local –com tota la resta, d'altra banda- no ha de tenir caràcter descriptiu.

En la **creació** – entenem que tant en l'art com en la música- els paràmetres ja estan, en principi definits. S'ha d'avaluar de manera positiva les obres de creació en funció de la qualitat i de l'originalitat, així com per la repercussió i el reconeixement públic de l'obra considerada. Els índexs d'impacte de l'obra de creació es poden examinar a través de l'obtenció de premis, de les exposicions individuals o col·lectives, la presència en museus de reconegut prestigi, l'estreba de composicions musicals i la difusió i l'acollida en mitjans especialitzats, que pot arribar a ser la premsa diària. Però hi ha encara alguns àmbits sobre els que caldria reflexionar i establir els criteris, com la restauració d'obres d'art que és ja grau universitari en molts centres.

Tot això ens porta a defensar **una avaluació mixta**. En primer lloc, anar directament a revisar els materials, publicacions o obres de creació, cosa que és viable si es demana la presentació d'un número limitat d'aportacions. Les aportacions analitzades, juntament amb el conjunt del *curriculum vitae* de l'investigador –o del grup- haurien de passar una segona verificació, secundària en aquest cas, feta a partir de delimitar prèviament els criteris en unes publicacions, exposicions, museus de reconegut prestigi.

Però hauríem d'anar més lluny. S'han de revisar els índexs de qualitat de les revistes que compleixen els següents criteris: la identificació dels membres dels comitès editorials i científics, els consells de redacció i assessor, el procés d'avaluació i selecció de textos amb uns criteris establerts, l'anonimat de la selecció, la traducció del sumari, títols paraules clau i resums en anglès o la periodicitat de la revista. Moltes revistes que tenen aquestes condicions no estan reconegudes entre les revistes indexades. Respecte al nombre de citacions, és important tenir present que segons la resolució del 18 de

novembre de 2009 de la Presidencia de la Comisión Nacional Evaluadora, els autors poden comunicar les cites i reconeixement independents en àmbits que no estan suficientment relacionats a nivell internacional.

Per acabar, voldria fer una referència a la **transferència** de resultats que, evidentment, no es reflecteix únicament en publicacions. El document UNE 1666000:2002 EX parla explícitament de la transferència de tecnologia “procés de transmissió de la informació científica ... cap a terceres parts per a la fabricació d'un producte, el desenvolupament d'un procés o la prestació d'un servei”. En el cas de la història de l'art, l'aplicació dels resultats es pot estimar també en segments de la producció com el turisme –el turisme cultural però també el turisme de masses i el mateix podem dir sobre l'organització de grans exposicions o de cicles de concerts i d'altres manifestacions de la cultura. Una política turística i cultural ben orientada té conseqüències decisives en la sensibilització de la ciutadania així com importants derivacions econòmiques i socials.

Dra. Mireia Freixa
Departament d'Història de l'Art
Universitat de Barcelona